

Boordtabel opleidingsinspanningen Vraagzijde (ondernemingen)

WSE-raming regionalisering sociale balansen 2005-2006

Wouter Vanderbiesen

November 2008

Methodologische nota

Steunpunt Werk en Sociale Economie
Parkstraat 45 bus 5303 – 3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 F:32(0)16 32 32 40
steunpuntwse@econ.kuleuven.be
www.steunpuntwse.be

1. De bronbestanden (Sociale Balansen)	3
2. Correcties & kwaliteitscontroles	3
3. Regionalisering van de sociale balansen: proportionele verdeelsleutel	7
4. Onderzoekspopulatie	11
4. Opleidingsindicatoren: eerste resultaten.....	16
Annex: regionalisering via meerderheidsverdeling versus proportionele verdeelsleutel	19

1. De bronbestanden (Sociale Balansen)

De gegevens uit de sociale balansen van ondernemingen die bij de Balanscentrale van de Nationale Bank van België worden neergelegd vormen de centrale bron voor de berekening van de opleidingsindicatoren aan de vraag- of ondernemingszijde. We beschouwen hierbij de sociale balansen voor de boekjaren 2005 en 2006.

Voor beide jaren beschikken we telkens over *twee bestanden* die voor de analyses werden samengevoegd tot één bestand voor elk jaar:

- 1) De sociale balansgegevens van alle bedrijven die een sociale balans moeten neerleggen bij de Balanscentrale en die **publiek** worden gemaakt.
- 2) De sociale balansgegevens van ondernemingen die wel een sociale balans moeten opmaken en bezorgen aan de Balanscentrale, maar die **niet publiek** worden gemaakt. Het betreft hier specifieke categorieën bedrijven zoals bepaalde scholen, ziekenhuizen, natuurlijke personen die handelaar zijn, enzovoort. Voor meer info over welke bedrijven al dan niet een sociale balans moeten neerleggen en publiek moeten maken, zie de website van de Nationale Bank van België (www.nbb.be), rubriek 'Balanscentrale'.

Voor 2005 beschikken we over de sociale balansgegevens van 304 968 bedrijven met publieke sociale balansen en 1 499 bedrijven met niet-publieke sociale balansen. Voor 2006 gaat het over respectievelijk 316 672 en 2 454 ondernemingen (tabel 1).

Tabel 1. Aantal ondernemingen met publieke en niet-publieke sociale balansen in de bronbestanden, 2005-2006

	2005	2006
Publieke sociale balansen	304 968	316 672
Niet-publieke sociale balansen	1 499	2 454
Totaal	306 467	319 126

Bron: Balanscentrale (NBB) (Bewerking Steunpunt WSE)

Zoals blijkt uit tabel 1 is het aantal opgenomen bedrijven tussen 2005 en 2006 gestegen (met 4%). De sterke proportionele stijging van het aantal ondernemingen met niet-publieke sociale balansen (+63%) is het gevolg van de invoering van de nieuwe vzw-wetgeving, waardoor meer vzw's vallen onder de nieuwe boekhoudkundige verplichtingen. Voor onze bestanden betekent dit dat meer dan 1 000 ondernemingen (vooral vzw's) een niet-publieke sociale balans hebben neergelegd voor het boekjaar 2006, maar nog niet voor 2005. Verhoudingsgewijs gaat het hier over iets meer kleinere ondernemingen.

2. Correcties & kwaliteitscontroles

Op de bronbestanden worden een aantal correcties en kwaliteitscontroles uitgevoerd met het oog op het verkrijgen van zo betrouwbaar en zo coherent mogelijke gegevens. De kwaliteit van de 'ruwe' sociale balansgegevens is immers vaak ondermaats. Voor de correcties en controles op de originele bestanden volgen we in grote lijnen de werkwijze die ook de Nationale Bank hanteert voor de analyse en

rapportering van de sociale balansgegevens (NBB, 2006; NBB, 2007). Niettemin wijkt onze methodologie op een aantal punten toch af met deze van de Nationale Bank.

De ondernemingspopulaties die we opnemen voor analyse en waarover wordt gerapporteerd hebben dus met goed gevolg bepaalde homogeniteits-, coherentie- en kwaliteitscontroles doorstaan. Het gevolg is evenwel dat heel wat bedrijven uit de bronbestanden niet worden opgenomen voor analyse. Tevens kan niet worden uitgesloten dat de geaggregeerde gegevens worden vertekend door eenmalige gebeurtenissen, juridische wijzigingen in sommige ondernemingen en resterende onnauwkeurigheden ten gevolge van een niet correcte invulling van de sociale balansgegevens door de ondernemingen.

In de volgende punten overlopen we stap voor stap de correcties en kwaliteitscontroles die op de originele bestanden werden doorgevoerd. Ook geven we een aanduiding van de impact van de correcties op de ondernemingspopulaties die uiteindelijk werden weerhouden voor analyse. Het aantal ondernemingen in de oorspronkelijke bestanden bedroeg 306 467 voor 2005 en 319 126 voor 2006.

1) Duur van het boekjaar

Om de interne coherentie van de sociale balansen en de homogeniteit van de duur waarop de analyse betrekking heeft te garanderen worden alleen de ondernemingen in aanmerking genomen die een **boekjaar van één jaar** hebben afgesloten. We hanteren hierbij geen bijkomend criterium van een vaste afsluitdatum (31/12) van het boekjaar (zoals wel het geval is in de werkwijze van de Nationale Bank). In het bestand van 2005 vinden we 18 846 bedrijven terug waar het boekjaar afwijkt van de duur van één jaar (of waarvoor de periode onbekend is); voor het bestand van 2006 gaat het over 19 685 ondernemingen die niet aan dit criterium voldoen. Deze bedrijven worden dus uit de analysebestanden geweerd.

- ✓ bestand 2005 → $306\,467 - 18\,846 = 287\,621$ **bedrijven** blijven over
- ✓ bestand 2006 → $319\,126 - 19\,685 = 299\,441$ **bedrijven** blijven over

2) Uitsluiting van ondernemingen uit specifieke activiteitstakken

Wegens het beperkte bereik van overheidsinstellingen in de sociale balansen, en om zo dicht mogelijk aan te leunen bij de particuliere sector (waarin de ondernemingen doorgaans een homogener gedrag vertonen) is in de analyses geen rekening gehouden met de ondernemingen die behoren tot de overheidssector. De ondernemingen die actief zijn in de activiteitstakken **openbaar bestuur** (Nace-sectie L; in de sociale balans vooral ziekenfondsen) en **onderwijs** (Nace-sectie M) worden bijgevolg uitgesloten. Hetzelfde geldt voor de bedrijven met geen zichtbare of een onvoldoende gepreciseerde activiteit (Nace-sectoren 95 en 98) en extraterritoriale organisaties (Nace-sector 99). In totaal worden met deze stap 3 326 ondernemingen uitgesloten uit het bestand voor 2005 en 3 407 ondernemingen uit het bestand voor 2006.

In tegenstelling tot in de methodologie van de Nationale Bank worden de sociale balansen van de uitzendkantoren (Nace-sector 74.502) wel meegenomen. Hoewel het hier slechts een 200-tal ondernemingen betreft, gaat het over ongeveer 130 000 werknemers die anders zouden worden uitgesloten.

Deze uitzendkantoren hebben ook met goed gevolg de vooropgestelde kwaliteitscriteria doorstaan en worden daarom tevens meegenomen in onze analyses.

- ✓ bestand 2005 → $287\ 621 - 3\ 326 = 284\ 295$ **bedrijven** blijven over
- ✓ bestand 2006 → $299\ 441 - 3\ 407 = 296\ 034$ **bedrijven** blijven over

3) *Uitsluiting van ondernemingen met minder dan één VTE-werknemer*

Wegens de talrijke anomalieën in de sociale balansen van bedrijven die **minder dan één voltijdsequivalente werknemer** in dienst hebben, en omdat we enkel de ondernemingen met personeel zullen analyseren, worden alle bedrijven met minder dan één VTE uit de onderzoekspopulatie geweerd. Dit leidt tot de uitsluiting van een grote groep bedrijven: voor het bestand van 2005 worden 180 249 ondernemingen uitgesloten; voor 2006 gaat het over 189 109 ondernemingen.

- ✓ bestand 2005 → $284\ 295 - 180\ 249 = 104\ 046$ **bedrijven** blijven over
- ✓ bestand 2006 → $296\ 034 - 189\ 109 = 106\ 925$ **bedrijven** blijven over

4) *Coherentie tussen jaarrekening en sociale balans*

Als controle voor de interne coherentie van de sociale balansgegevens worden enkel die ondernemingen in aanmerking genomen waarvoor de sociale balans en de jaarrekening op **eenzelfde werknemerspopulatie** betrekking heeft. Dit komt erop neer dat de ondernemingen waarvan een deel van de werknemers in het buitenland werkt of niet in het personeelsregister is ingeschreven, buiten beschouwing worden gelaten. Een klein verschil – van minder dan 0,5 voltijdsequivalenten – wordt echter geduld. Deze marge kan niettemin enkel worden toegepast voor de ondernemingen met publieke sociale balansen. Van de ondernemingen waarvoor de sociale balansen niet publiek gemaakt worden, beschikken we namelijk niet over de vermelde rubrieken uit de jaarrekening om deze controle te kunnen doen. Voor het bestand van 2005 vallen 811 ondernemingen af waarbij het verschil tussen het aantal werknemers vermeld in de jaarrekening dan wel de sociale balans met meer dan 0,5 VTE afwijkt. Voor het bestand van 2006 gaat het over 870 ondernemingen.

- ✓ bestand 2005 → $104\ 046 - 811 = 103\ 235$ **bedrijven** blijven over
- ✓ bestand 2006 → $106\ 925 - 870 = 106\ 055$ **bedrijven** blijven over

5) *Kritieke drempelwaarden voor enkele ratio's*

Tal van ondernemingen geven abnormale waarden op inzake personeelskosten per arbeidsuur of gewerkte uren per VTE. Om deze abnormale waarden te weren worden drempelwaarden vastgelegd voor deze ratio's, naar analogie met deze die worden gehanteerd door de Nationale Bank. In sommige gevallen worden deze kritieke drempelwaarden versoepeld om rekening te houden met specifieke, sectorgebonden situaties. De ondernemingen die resultaten opgeven waarvan de ratio's buiten deze kritieke waarden vallen worden uit de populatie geweerd. Voor het bestand van 2005 was dit het geval voor 4 091 ondernemingen; voor het bestand van 2006 ging het over 3 673 ondernemingen.

- ✓ bestand 2005 → $103\ 235 - 4\ 091 = 99\ 144$ **bedrijven** blijven over
- ✓ bestand 2006 → $106\ 055 - 3\ 673 = 102\ 382$ **bedrijven** blijven over

6) *Correcties aan de rubrieken over opleiding*

Ook op de specifieke opleidingsrubrieken worden vaak aanzienlijke anomalieën vastgesteld ten gevolge van de onnauwkeurige invulling van de opleidingsgegevens door ondernemingen. Zo komt het bijvoorbeeld voor dat het aantal ingevulde werknemers in opleiding onrealistisch hoog ligt ten opzichte van het aantal personeelsleden dat in het bedrijf actief is. Om dergelijke anomalieën weg te werken worden voor de betreffende ondernemingen de opleidingsrubrieken op nul gezet. Bij het berekenen van de opleidingsindicatoren worden de gegevens van deze ondernemingen dus niet meegenomen, op uitzondering van het aandeel vormingsbedrijven, waartoe deze wel worden gerekend (aangezien we kunnen veronderstellen dat het hier gaat over een onnauwkeurige invulling van de opleidingsgegevens).

Bij het opsporen van de anomalieën worden volgende ratio's gehanteerd met betrekking tot het aantal opleidingsuren, de opleidingskosten en het aantal werknemers in opleiding:

1. Het aantal **opleidingsuren** per opgeleide werknemer mag niet meer bedragen dan 15% van het aantal uren dat een VTE gemiddeld per jaar werkt. Naast deze ratio wordt ook nog gesteld dat het aantal opleidingsuren in een bedrijf niet hoger mag zijn dan het aantal gewerkte uren. Deze laatste ratio werd toegevoegd als bijkomend kwaliteitscriterium om de onnauwkeurigheden uit te filteren bij het invullen van het aantal opleidingsuren, bij die bedrijven waar de eerste ratio niet kon worden berekend (bijvoorbeeld omdat één van de nodige componenten of rubrieken niet ingevuld was). Bedrijven die enkel het aantal opleidingsuren invulden, maar niet het aantal gewerkte uren zullen met deze drempelwaarde uit de berekeningen van de betreffende opleidingsindicatoren worden geweerd (maar zullen wel als een vormingsbedrijf worden beschouwd). In het bestand voor 2005 worden op basis van deze ratio's van 151 ondernemingen de waarden van de opleidingsrubrieken op nul gezet (indien deze al werden ingevuld); in het bestand voor 2006 is dit het geval voor 148 ondernemingen.
2. De gemiddelde **opleidingskosten** per uur mogen niet hoger liggen dan vijfmaal de gemiddelde personeelskost per uur en/of de totale opleidingskost in een bedrijf mag niet hoger liggen dan de totale loonkost. Wanneer de opleidingskosten voor een bedrijf wel ingevuld zijn, maar de loonkosten niet, zal dit bedrijf niet worden meegenomen voor de berekening van de (financiële) opleidingsindicatoren. In het bestand voor 2005 worden op basis van deze ratio's van 1 646 ondernemingen de waarden van de opleidingsrubrieken op nul gezet (indien deze al werden ingevuld); in het bestand voor 2006 is dit het geval voor 2 611 ondernemingen. In dit vrij hoge aantal uitsluitingen zitten tevens die bedrijven vevat die noch de opleidingskost noch de personeelskost invulden.
3. Het aantal **werknemers in opleiding** in het boekjaar mag niet hoger liggen dan 115% van het gemiddeld aantal werknemers tijdens het boekjaar. Voor deze ratio wordt een marge van 15% gelaten aangezien het gemiddeld aantal werknemers – berekend als het gemiddelde van het aantal werknemers ingeschreven in het personeelsregister aan het einde van elke maand van het boekjaar – theoretisch gezien iets lager kan liggen dan het aantal werknemers in opleiding.

Daarnaast worden ook de bedrijven die wel het aantal werknemers in opleiding hebben ingevuld, maar niet het aantal personeelsleden, geweerd uit de analyses van de desbetreffende opleidingsindicatoren. Hetzelfde geldt voor de bedrijven die noch het aantal personeelsleden, noch het aantal werknemers in opleiding invulden. In het bestand voor 2005 worden op basis van deze ratio's van 147 ondernemingen de waarden van de opleidingsrubrieken op nul gezet; in het bestand voor 2006 is dit het geval voor 164 ondernemingen.

7) *Samengevat*

Als gevolg van bovenstaande kwaliteitscontroles en correcties is het aantal sociale balansen dat in aanmerking komt voor de analyses aanzienlijk verminderd ten opzichte van het totaal aantal sociale balansen die bij de Balanscentrale van de Nationale Bank werden neergelegd. Voor **2005** kunnen we beroep doen op de sociale balansen van **99 144 ondernemingen**, wat neerkomt op bijna een derde (32,4%) van het oorspronkelijke aantal; voor **2006** beschikken we over de sociale balansen van **102 382 ondernemingen**, wat overeenkomt met 32,1% van de initiële bedrijfspopulatie voor dat boekjaar (tabel 2).

Tabel 2. Van bronbestand naar analysebestand (door correcties en kwaliteitscontroles), 2005-2006

Jaar	Totaal aantal ondernemingen met sociale balans	Aantal ondernemingen uitgesloten	Totaal aantal ondernemingen opgenomen voor analyse	% van oorspronkelijke bestand
2005	306 467	207 323	99 144	32,4
2006	319 126	216 744	102 382	32,1

Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB (Bewerking Steunpunt WSE)

Bij een vergelijking van de onderzoekspopulatie en bijhorende analyses op deze onderzoekspopulaties in de tijd, merken we wel op dat deze kunnen verschillen van jaar tot jaar. Het betreft hier immers geen paneldata voor een vaste groep van ondernemingen. De onderzoekspopulaties en analyses op de ingediende sociale balansgegevens kunnen daarentegen jaarlijks worden beïnvloed door het al dan niet (op tijd) indienen van de sociale balansen door ondernemingen, de kwaliteit van de ingevulde gegevens en het feit of ondernemingen jaar na jaar wel of niet met goed gevolg de doorgevoerde kwaliteitscontroles doorstaan, wijzingen in de personeelssamenstelling of juridische structuur van een bedrijf waardoor het ene jaar wel en het andere jaar geen sociale balans moeten worden ingediend, enzovoort.

3. Regionalisering van de sociale balansen: proportionele verdeelsleutel

Voor het berekenen van regionale cijfers op basis van de (gecentraliseerde) opleidingsgegevens uit de sociale balansen werd een methodologie uitgewerkt op basis van een proportionele verdeling van de sociale balansgegevens over de drie gewesten. Hiervoor werd gewerkt in drie stappen: 1) de koppeling van de sociale balansbestanden aan de (gedecentraliseerde) tewerkstellingsgegevens van RSZ; 2) het bepalen van een unieke proportionele verdeelsleutel op bedrijfsniveau; en 3) het bepalen van een proportionele verdeelsleutel op sectorniveau.

1) *Koppeling met RSZ*

Om regionale cijfers te kunnen berekenen op basis van de opleidingsgegevens uit de sociale balansen werd een regionaliseringsmethodologie uitgewerkt op basis van een proportionele verdeling van de sociale balansgegevens over de verschillende regio's. Hiervoor werd een proportionele verdeelsleutel uitgewerkt aan de hand van de verdeling van de werkgelegenheid in de bedrijven naar gewest.

Voor de berekening van een dergelijke verdeelsleutel konden we echter niet terugvallen op de tewerkstellingsgegevens uit de sociale balans zelf aangezien deze enkel gecentraliseerd – volgens de regio van de hoofdzetel – gekend zijn, en dus niet volgens de regio van elke vestiging apart (bij bedrijven met meerdere vestigingen). Vandaar dat bij de Rijksdienst voor de Sociale Zekerheid (RSZ) een bestand werd aangevraagd met voor elke onderneming een aanduiding van de regionale, gedecentraliseerde tewerkstellingsgegevens op vestigingsniveau. Dit met de bedoeling om de tewerkstellingsgegevens van RSZ te kunnen koppelen met de databestanden van de sociale balansen. Op die manier kunnen we per bedrijf (of per sector) een verdeelsleutel berekenen voor de tewerkstelling in de drie gewesten, om op basis van deze verdeelsleutel de gegevens uit de sociale balansen te kunnen regionaliseren (zie ook infra).

Het verkregen RSZ-bestand bevat de gedecentraliseerde gegevens over de arbeidsplaatsen in 221 765 Belgische bedrijfsvestigingen (in 219 253 ondernemingen) voor het vierde kwartaal 2005. De koppeling tussen het RSZ-bestand en de sociale balansbestanden voor 2005 en 2006 gebeurde aan de hand van het unieke ondernemingsnummer van het bedrijf.

2) *Bepalen van een unieke proportionele verdeelsleutel op bedrijfsniveau*

Voor een bedrijf dat volgens de werkgelegenheids cijfers van de RSZ slechts in één regio actief is, worden de sociale balansgegevens van dit bedrijf logischerwijze volledig toegewezen aan deze ene regio. Voor een bedrijf dat in meerdere gewesten actief is zullen de gegevens uit de sociale balans proportioneel verdeeld worden al naargelang de werkgelegenheid in dit bedrijf over de drie gewesten.

Aan de hand van de koppeling met de gedecentraliseerde RSZ-gegevens op ondernemingsniveau (stap 1) kunnen we voor elk bedrijf afzonderlijk een unieke verdeelsleutel bepalen voor de regionale verdeling van de werkgelegenheid over de vestigingen in dat bedrijf. Voor een zogenaamd 'uniregionaal' bedrijf, dat bijvoorbeeld alleen in het Waals gewest actief is, zal de verdeelsleutel Vlaanderen-Wallonië-Brussel bijgevolg 0-1-0 zijn. De sociale balansgegevens voor dit bedrijf worden bijgevolg volledig toegekend aan het Waals gewest. Voor een 'multiregionaal' bedrijf dat bijvoorbeeld 64% van haar jobs in Vlaanderen registreert en de overige 36% jobs in Brussel, zullen de sociale balansgegevens van dit bedrijf voor 64% doorwegen in Vlaanderen en voor 36% in Brussel.

Op een dergelijke wijze worden (de gegevens voor de verschillende rubrieken uit) de sociale balansen van multiregionale bedrijven dus proportioneel opgesplitst naar regio. Voor de berekening van de opleidingsindicatoren betekent dit met andere woorden dat een multiregionaal bedrijf en haar sociale balansgegevens voor de berekening van een bepaalde indicator voor een regio, slechts wordt meegeteld volgens het gewicht dat deze onderneming heeft op basis van haar tewerkstelling in die regio. Bijvoorbeeld, een vormingsbedrijf waarvan 50% van de werknemers in Vlaanderen actief is, zal bijgevolg slechts als 'een half vormingsbedrijf' worden meegeteld voor de berekening van het aandeel vormingsbedrijven in Vlaanderen.

Voor 95% van de bedrijven in onze bestanden van 2005 en 2006, namelijk deze die we zonder problemen konden koppelen met RSZ, kunnen we een dergelijke unieke verdeelsleutel berekenen *op niveau van elke onderneming afzonderlijk*. Voor het bestand van 2005 gaat het over 93 882 uniregionale bedrijven en 1 136 multiregionale bedrijven; voor het bestand van 2006 gaat het over 95 812 uniregionale bedrijven en 1 122 multiregionale bedrijven (tabel 3.a). Naar werknemersaantallen gaat het hier om respectievelijk 1,3 miljoen werknemers in de uniregionale ondernemingen en ongeveer een half miljoen werknemers in de multiregionale ondernemingen (tabel 3.b).

Tabel 3.a. Aantal *ondernemingen* na kwaliteitscontroles: koppeling met RSZ en regionalisering van de sociale balansen, België, 2005-2006

	Regionalisering volgens...	2005		2006	
		(n)	(%)	(n)	(%)
Uniregionale ondern. publieke sociale balans, gekoppeld RSZ	proportionele verdeelsleutel	93 882	94,7	95 812	93,6
Multiregionale ond. publieke sociale balans, gekoppeld RSZ	BEDRIJFSNIVEAU	1 136	1,1	1 122	1,1
Ond. publieke soc. balans, gekoppeld RSZ (zonder RSZ-jobs)	proportionele verdeelsleutel	761	0,8	443	0,4
Ondernemingen publieke soc. balans, niet gekoppeld RSZ	op SECTORNIVEAU (NACE	1 991	2,0	2 775	2,7
Ondernemingen niet-publieke soc. balans, niet gekoppeld RSZ	2 digits)	1 374	1,4	2 230	2,2
Totaal		99 144	100,0	102 382	100,0

Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB & RSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

Tabel 3.b. Aantal *werknemers* na kwaliteitscontroles: koppeling met RSZ en regionalisering van de sociale balansen, België, 2005-2006

	Regionalisering volgens...	2005		2006	
		(n)	(%)	(n)	(%)
Uniregionale ondern. publieke sociale balans, gekoppeld RSZ	proportionele verdeelsleutel	1 334 251	60,3	1 394 714	59,2
Multiregionale ond. publieke sociale balans, gekoppeld RSZ	BEDRIJFSNIVEAU	500 288	22,6	501 446	21,3
Ond. publieke soc. balans, gekoppeld RSZ (zonder RSZ-jobs)	proportionele verdeelsleutel	3 701	0,2	4 400	0,2
Ondernemingen publieke soc. balans, niet gekoppeld RSZ	op SECTORNIVEAU (NACE	32 339	1,5	36 998	1,6
Ondernemingen niet-publieke soc. balans, niet gekoppeld RSZ	2 digits)	343 600	15,5	419 731	17,8
Totaal		2 214 179	100,0	2 357 290	100,0

Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB & RSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

3) *Bepalen van een proportionele verdeelsleutel op sectorniveau*

Voor ongeveer 5% van de bedrijven in onze bestanden is het echter niet mogelijk om een unieke verdeelsleutel te berekenen op basis van de verdeling van hun werkgelegenheid in de regio's. Immers niet voor alle bedrijven was een koppeling tussen hun sociale balansgegevens en de gedecentraliseerde werkgelegenheidscijfers van RSZ mogelijk. In totaal gaat het voor 2006 over 5 448 bedrijven met in totaal 461 129 werknemers (en voor 2005 over 4 126 bedrijven met in totaal 379 640 werknemers) (tabellen 3.a en 3.b).

Een eerste, eerder beperkte groep van bedrijven (761 in 2005; 443 in 2006) betreft bedrijven die wel konden worden gekoppeld met het RSZ-bestand, maar die op basis van de RSZ geen jobs hadden, maar wel op basis van de sociale balansgegevens. Bijvoorbeeld bedrijven die gemiddeld over het boekjaar 2005 of 2006 wel werknemers telden volgens de sociale balans, maar op moment van de telling bij RSZ nog geen werknemers hadden, of niet meer. Voor deze bedrijven konden we dan ook geen unieke verdeelsleutel op bedrijfsniveau vastleggen.

Evenmin geldt dit voor de tweede categorie van bedrijven die gewoonweg niet konden worden gekoppeld door de onbeschikbaarheid van een ondernemingsnummer bij RSZ of in de sociale balansen. Bij deze bedrijven hebben we bijgevolg geen zicht op de regionale verdeling van de werkgelegenheid om op bedrijfsniveau een verdeelsleutel te kunnen bepalen. En ook deze bedrijven kunnen opnieuw in twee groepen onderverdeeld worden. Enerzijds betreft het hier 1 991 bedrijven in 2005 en 2 775 bedrijven in 2006 waarvan we wel over de (publieke) sociale balansen beschikken, maar die niet konden worden teruggevonden in het RSZ-bestand, bijvoorbeeld wanneer deze ondernemingen op het moment van de telling bij RSZ (31 december 2005) nog niet of niet meer bestonden, of wegens geen of niet correct ondernemingsnummer in één van de twee bestanden. Anderzijds waren er nog eens 1 374 bedrijven in 2005 en 2 230 bedrijven in 2006 waarvoor de sociale balansen niet publiek worden gemaakt en er dus geen ondernemingsnummer vanuit de sociale balansgegevens gekend is, nodig voor de koppeling met RSZ. Bij deze laatste groep – bedrijven met niet-publieke sociale balansen – kan bovendien opgemerkt worden dat, hoewel het hier ten opzichte van het totaal aantal ondernemingen over een relatief beperkt aantal bedrijven gaat, zij wel ongeveer een vijfde van de totale tewerkstelling in alle opgenomen bedrijven realiseren. Het gaat hier vooral over grote bedrijven in de gezondheidszorg (ziekenhuizen) en maatschappelijke dienstverlening (zoals instellingen voor jeugd- of gehandicaptenzorg, rusthuizen en beschutte werkplaatsen), en de financiële sector (banken).

Voor deze drie categorieën van bedrijven is het dus onmogelijk om op bedrijfsniveau een unieke regionale verdeelsleutel te berekenen. Vandaar dat voor deze bedrijven een verdeelsleutel werd bepaald op *sectorniveau*. Een dergelijke verdeelsleutel wordt afgeleid uit de proportionele verdeling van de werkgelegenheid over de regio's volgens RSZ binnen de *sector* waarin het bedrijf actief is. Deze verdeelsleutel is dus niet uniek per bedrijf en weliswaar iets minder 'correct' dan voor de grote meerderheid van de bedrijven. Echter via het bepalen van een sectorale verdeelsleutel op een gedetailleerd sectorniveau (NACE 2 digits) proberen we de regionalisering van (de sociale balansen van) deze bedrijven wel nauw te laten aansluiten bij de sectorale werkgelegenheidsstructuur in de drie gewesten.

We illustreren dit met een *voorbeeld* voor een bedrijf uit de financiële sector, meerbepaald een bank waarvan de sociale balans niet publiek wordt gemaakt. Aangezien we van deze bank enkel beschikken over de geanonimiseerde sociale balansgegevens en we dus geen ondernemingsnummer kennen, kunnen we deze bank ook niet koppelen aan het RSZ-bestand om te weten hoe de tewerkstelling in deze bank zich regionaal verdeelt. Gevolg is dat we voor deze bank ook geen unieke proportionele verdeelsleutel op niveau van het bedrijf zelf kunnen berekenen om de sociale balansgegevens van de bank regionaal op te splitsen en te analyseren. Vandaar dat we in dit geval een verdeelsleutel bepalen op basis van de regionale verdeling van de werkgelegenheid volgens RSZ in de NACE-sector (op 2 digit-niveau) waar deze bank actief is, namelijk NACE-sector 65 'financiële instellingen, exclusief het ver-

zekeringswezen en pensioenfondsen'. In deze NACE-sector is het aantal jobs op basis van RSZ verdeeld als 33,33% in Vlaanderen, 14,06% in Wallonië en 52,62% in Brussel. De verdeling van de sociale balansgegevens van onze bank zal, voor elk van de sociale balansrubrieken, dus eveneens gebeuren volgens deze sleutel: 33,% (VL) – 14,06% (WAL) – 52,62% (BRU).

4) *Samengevat*

De regionalisering van de sociale balansen voor de berekening van de opleidingsindicatoren is gebaseerd op een proportionele verdeling volgens de werkgelegenheid. Voor het bepalen van de regionale verdeelsleutels zijn we niettemin genoodzaakt om op twee manieren tewerk te gaan. Voor de grootste groep van bedrijven uit onze bestanden (95%) kan een unieke verdeelsleutel worden vastgelegd op niveau van elke onderneming afzonderlijk, op basis van de regionale verdeling van de werkgelegenheid op *bedrijfsniveau* bij RSZ. Voor de eerder beperkte groep van bedrijven (5%) waar dit niet mogelijk is, doen we een beroep op een verdeelsleutel op *sectorniveau* die wordt afgeleid uit de regionale verdeling van de arbeidsplaatsen (ook volgens RSZ) in de NACE-sector (op 2 digits) van het betreffende bedrijf.

4. Onderzoekspopulatie

1) *Dekkingsgraad*

Voor een beeld van de representativiteit van de ondernemingen en werknemers in de verschillende bedrijfssectoren en dimensieklassen in het gekoppelde bestand kijken we naar tabel 4. In deze tabel onderscheiden we de dekkingsgraden voor de verschillende bedrijfssectoren (NACE-secties) en dimensieklassen voor het bestand van 2006. Deze dekkingsgraden geven een aanduiding in welke mate de ondernemingen en werknemers in ons bestand vertegenwoordigd zijn ten opzichte van de totale ondernemings- en werknemerspopulatie op basis van de RSZ.

Alvorens naar de cijfers zelf te kijken merken we op dat er verschillende (methodologische) redenen zijn die een invloed hebben op de dekkingsgraad. De belangrijkste zijn de volgende:

- 1) De grootste uitval van ondernemingen is het gevolg van de *correcties* en *kwaliteitscontroles* die op de databestanden worden toegepast en die maken dat een groot aantal bedrijven – met minder coherente sociale balansgegevens – worden uitsloten.
- 2) Waar de *referentieperiode* bij de sociale balansen betrekking heeft op een meting van werknemers op basis van een gemiddelde voor het boekjaar 2006, gaat het bij RSZ over een meting op één tijdstip, namelijk 31 december 2005.
- 3) In de *populatie* van de sociale balansen worden ook bepaalde categorieën werknemers opgenomen die vallen onder de RSZPPO, terwijl het RSZ-bestand enkel de werknemers onder RSZ omvat.
- 4) Mogelijke vertekeningen op sectoraal niveau kunnen het gevolg zijn van een verschillende *toekenningswijze* van de *Nace-code* in de beide bestanden. Zo wordt de Nace-sector van een

bedrijf in de sociale balansen toegekend op basis van verschillende bronnen: BTW-gegevens, de RSZ en eigen onderzoeken van de Balanscentrale van de Nationale Bank.

- 5) Tot slot kunnen sectorale verschillen in de dekkingsgraad het gevolg zijn van de aanwezigheid van specifieke groepen ondernemingen of personeelsleden waarvoor geen sociale balans moet worden ingediend of bijgehouden. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan *natuurlijke personen* die handelaar zijn of kleine *vzw's* die geen sociale balansen moeten indienen, of *ambtenaren* (statutairen) die niet in aanmerking komen voor registratie in de sociale balansen.

Een eerste vaststelling op basis van de gegevens in tabel 4 is dat de algemene dekkingsgraad bij de *werknemers* die we meenemen in de sociale balansen hoger ligt dan deze voor de *ondernemingen*. Terwijl we 46,1% van de ondernemingen terugvinden in onze sociale balansen voor 2006 – weliswaar na de vermelde correcties en kwaliteitscontroles – bedraagt de dekking van de werknemers 88,4%. Het feit dat we bijna negen op de tien werknemers meenemen, maar nog niet de helft van de ondernemingen, is te verklaren doordat we vooral heel wat kleinere bedrijven missen in onze sociale balansgegevens.

Tabel 4. Aantal en aandeel ondernemingen en werknemers uit de sociale balansen naar sector (NACE-sectie) en bedrijfsgrootte; dekkingsgraden ten opzichte van RSZ, België, 2006

	ONDERNEMINGEN					WERKNEMERS				
	Sociale Balans		RSZ*		Dekking	Sociale Balans		RSZ		Dekking
	(n)	(%)	(n)	(%)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(%)
Totaal	102 382	100,0	221 884	100	46,1	2 357 290	100,0	2 665 574	100	88,4
A-B Landbouw & visserij	1 931	1,9	6 749	3,2	28,6	14 228	0,6	20 895	0,8	68,1
C Winning van delfstoffen	116	0,1	147	0,1	78,9	3 324	0,1	3 480	0,1	95,5
D Industrie	13 245	12,9	20 360	9,6	65,1	548 147	23,3	573 945	21,5	95,5
E Energie & water	53	0,1	39	0,0	135,9	22 602	1,0	17 125	0,6	132,0
F Bouwnijverheid	15 067	14,7	24 949	11,7	60,4	170 962	7,3	193 641	7,3	88,3
G Handel & reparatie	30 959	30,2	58 187	27,3	53,2	405 643	17,2	470 086	17,6	86,3
H Hotels & restaurants	7 158	7,0	22 371	10,5	32,0	83 368	3,5	114 271	4,3	73,0
I Vervoer & communicatie	6 139	6,0	9 187	4,3	66,8	208 822	8,9	260 385	9,8	80,2
J Financiële instellingen	3 765	3,7	6 377	3,0	59,0	109 516	4,6	126 957	4,8	86,3
K Vastg. & dienst. bedrijven	16 833	16,4	33 144	15,6	50,8	399 951	17,0	399 363	15	100,1
N Gezond. & maatsch. dienst.	3 500	3,4	11 883	5,6	29,5	331 739	14,1	368 095	13,8	90,1
O Coll., soc. en pers. diensten	3 586	3,5	19 434	9,2	18,5	58 056	2,5	116 024	4,4	50,0
1 – 9 werknemers	76 674	74,9	177 958	83,6	43,1	311 454	13,2	458 874	17,2	67,9
10 – 49 werknemers	20 537	20,1	28 700	13,5	71,6	520 481	22,1	586 100	22	88,8
50 – 199 werknemer	3 933	3,8	4 825	2,3	81,5	413 991	17,6	435 782	16,3	95,0
200 en meer werknemers	1 238	1,2	1 401	0,6	88,4	1 111 364	47,1	1 484 818	44,5	74,8

Noot: Populatie exclusief de NACE-secties L (Openbare besturen) en M (Onderwijs)

* Toekenning NACE-sector op ondernemingsniveau bij RSZ op basis van NACE-sector van grootste vestiging (aantal arbeidsplaatsen)

Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB & RSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

Sectoren

De kloof tussen de gemiddeld lagere dekkingsgraad voor ondernemingen tegenover een hogere dekkingsgraad bij de werknemers zien we terugkomen in alle sectoren. Niettemin kunnen we vaststellen dat de afwijkingen tussen het sociale balansbestand en de RSZ-gegevens sterk verschillen van sector tot sector. In de *industrie* (Nace-sectie D) zien we hoge dekkingsgraden, zowel voor wat betreft de werknemers (95,5%) als de ondernemingen (65,1%). Ook in de *financiële sector* (Nace-sectie J) en de *vastgoed en diensten aan bedrijven* (Nace-sectie K) zien we hoger dan gemiddelde dekkingsgraden bij zowel de ondernemingen als de werknemers. De onrealistisch hoge dekkingsgraden (meer dan 130%)

binnen de sector *energie en water* (Nace-sectie E) is het gevolg van het feit dat in deze sociale balansen eveneens bepaalde intercommunales worden meegenomen met personeel dat valt onder de RSZP-PO.

De *gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening* (Nace-sectie N) noteert dan weer een hogere dekkingsgraad bij de werknemers (90,1%), maar een eerder lage dekkingsgraad bij de ondernemingen (29,5%). De verklaring kan hiervoor wellicht gezocht worden in het feit dat vooral kleinere vzw's met een beperkt aandeel in de werkgelegenheid geen sociale balans indienen.

Van de sectoren met een lage dekkingsgraad – zowel bij de ondernemingen als bij de werknemers – valt in de eerste plaats de sector van de *collectieve, sociale en persoonlijke diensten* (Nace-sectie O) op. Ook hier kan de aanwezigheid van kleine vzw's die geen sociale balans moeten indienen een verklaring vormen. Andere oorzaken van de lagere dekkingsgraden in deze sector zijn het KMO-karakter van de sector (vooral in de subsector van de *overige diensten aan personen*), en meer bepaald het niet verplicht indienen van sociale balansen door natuurlijke personen die handelaar zijn (voornamelijk kleine ondernemingen); de aanwezigheid van ambtenaren (statutairen) die niet moeten worden ingeschreven in het personeelsregister en bijgevolg ook niet worden opgenomen in de sociale balansen, en de aanwezigheid van zogenaamde 'feitelijke verenigingen' (zoals vakbonden) die eveneens buiten het toepassingsgebied van de sociale balansen vallen.

Andere sectoren waar de dekkingsgraden eerder aan de lage kant liggen zijn de *landbouw en visserij* (Nace-sectie A-B) en de *horeca* (Nace-sectie H). In de landbouw bedraagt de dekkingsgraad 28,6% bij de ondernemingen en 68,1% bij de werknemers; in de horeca is dit respectievelijk 32,0% en 73,0%. De oorzaken van de lagere dekkingsgraden in deze sectoren moeten gevonden worden in het feit dat het beide sectoren betreft die veel met tijdelijke werknemers werken, die enkel in het aanwezigheidsregister (en niet in het personeelsregister) ingeschreven dienen te worden, en die bijgevolg niet in aanmerking komen voor registratie in de sociale balansen. Een andere reden is het KMO-karakter van deze sectoren (natuurlijke personen die handelaar zijn en geen sociale balans moeten indienen).

Ondernemingsgrootte

We kunnen eveneens een vergelijking maken tussen de populatie in ons sociale balansbestand en de totale populatie bij RSZ aan de hand van de bedrijfsgrootte (tabel 4). Uit de tabel blijkt dat de representativiteit van de sociale balansgegevens stijgt met de ondernemingsgrootte van de bedrijven, op uitzondering van de dekkingsgraad van werknemers in de hoogste dimensieklasse. De verklaring van de stijgende dekkingsgraad al naargelang de grootte van de onderneming ligt vooral in de niet-verplichting van kleine ondernemingen om een sociale balans neer te leggen. Vandaar ook de grote kloof tussen de dekkingsgraad bij ondernemingen van 1 tot 9 werknemers en deze van 10 tot 49 werknemers.

2) *Onderzoekspopulatie naar gewest*

In tabellen 5 en 6 geven we vervolgens het resultaat van de regionalisering voor de ondernemings- en werknemerspopulaties, opgesplitst naar sector en ondernemingsgrootte. In de eerste vier kolommen geven we de absolute aantallen van het aantal ondernemingen (tabel 5) en werknemers (tabel 6) in de onderzoekspopulatie van sociale balansen. Daarnaast geven we een aanduiding van de (gewogen) regionale verdeling (%) van de ondernemingen en werknemers over de drie gewesten, enerzijds voor onze onderzoekspopulatie in de sociale balansen en anderzijds voor de RSZ-populatie. Op deze manier krijgen we een zicht op eventuele over- of ondervertegenwoordigingen van ondernemingen of werknemers in de gewesten.

Opnieuw duiden we erop dat er verschillende redenen kunnen zijn die de verschillen in samenstelling tussen de sociale balansbestanden en de RSZ kunnen verklaren. In de eerste plaats denken we aan de algemeen hogere dekkingsgraad van Vlaamse bedrijven in de sociale balansen. Daarnaast speelt de uitval van bedrijven omwille van de doorgevoerde kwaliteitscontroles uiteraard een grote rol, evenals methodologische verschillen zoals de tijdsmeting voor de twee bestanden, de afbakening van de populatie (categorieën bedrijven die wel of niet een sociale balans moeten neerleggen), de toekenningswijze van de Nace-sector binnen de twee bestanden, de beschikbaarheid van gegevens over de ondernemingen (cf. ondernemingen met publieke dan wel niet-publieke sociale balansen), enzovoort.

Verhoudingsgewijs vinden we meer Vlaamse bedrijven terug in ons sociale balansbestand dan op basis van de RSZ (tabel 5): in onze gewogen – en gecorrigeerde – onderzoekspopulatie vertegenwoordigen de Vlaamse bedrijven 63,6%; op basis van de volledige populatie volgens RSZ is dit 56,3%. De Waalse en Brusselse bedrijven zijn anderzijds iets ondervertegenwoordigd ten opzichte van de volledige bedrijfspopulatie in RSZ. De oververtegenwoordiging van Vlaamse bedrijven vinden we trouwens ook al terug in het totale bestand van alle sociale balansen (zonder uitval als gevolg van onze doorgevoerde correcties): in de ongecorrigeerde bronbestanden van de 319 126 bedrijven met sociale balansen in 2006 zijn de bedrijven met maatschappelijke zetel in Vlaanderen evenzeer goed voor 62%. De algemene dekking van bedrijven met sociale balansen is met andere woorden sowieso al groter in Vlaanderen dan in de overige twee gewesten.

De hogere dekkingsgraad van sociale balansbedrijven in Vlaanderen vertaalt zich ook naar een grotere procentuele aanwezigheid van Vlaamse bedrijven in de verschillende bedrijfssectoren (tabel 5). Van de belangrijke sectoren noteren we vooral een grotere aanwezigheid van Vlaamse bedrijven in de *bouw* (67,5% ten opzichte van 60,3% volgens RSZ), de *vervoer en communicatie* (72,1% tegenover 63,7%) en de *collectieve, sociale en persoonlijke diensten* (55,9% tegenover 43,6%). Daarnaast noteren we ook een oververtegenwoordiging van Vlaamse bedrijven in de kleinste ondernemingsklasse (van 1 tot 9 werknemers): 63,7% van de bedrijven in deze grootteklasse vinden we terug in Vlaanderen, tegenover 55,4% op basis van de RSZ.

Tabel 5. Aantal en aandeel **ondernemingen** in de onderzoekspopulatie (sociale balansen) en aandeel ondernemingen in RSZ, naar gewest (proportionele gewogen naar gewest), België, 2006

	Sociale Balans				Sociale Balans			RSZ		
	België (n)	VL (n)	WAL (n)	BRU (n)	VL (%)	WAL (%)	BRU (%)	VL (%)	WAL (%)	BRU (%)
Totaal aantal bedrijven	102 382	65 106	25 244	12 031	63,6	24,7	11,8	56,3	27,0	12,5
A-B Landbouw & visserij	1 931	1 416	482	34	73,3	25,0	1,8	54,0	22,5	1,0
C Winning van delfstoffen	116	31	84	1	26,7	72,4	0,9	25,2	72,8	0,7
D Industrie	13 245	8 967	3 386	892	67,7	25,6	6,7	64,9	26,5	6,9
E Energie & water	53	25	17	11	47,2	32,1	20,8	53,8	17,9	23,1
F Bouwnijverheid	15 067	10 174	4 067	825	67,5	27,0	5,5	60,3	31,1	5,3
G Handel & reparatie	30 959	19 686	7 785	3 488	63,6	25,1	11,3	59,4	26,6	11,2
H Hotels & restaurants	7 158	4 225	1 706	1 227	59,0	23,8	17,1	52,8	24,7	12,0
I Vervoer & communicatie	6 139	4 426	1 126	587	72,1	18,3	9,6	63,7	20,5	12,5
J Financiële instellingen	3 765	2 202	991	572	58,5	26,3	15,2	58,0	26,8	13,3
K Vastg. & dienst. bedrijven	16 800	10 051	3 528	3 221	59,8	21,0	19,2	53,8	22,6	21,0
N Gezond. & maatsch. dienst.	3 530	1 881	1 165	484	53,3	33,0	13,7	48,0	34,1	16,3
O Coll., soc. en pers. diensten	3 586	2 004	898	684	55,9	25,0	19,1	43,6	33,1	19,0
Onbekend	33	19	8	6	57,6	24,2	18,2	28,1	33,3	38,6
1 – 9 werknemers	76 674	48 833	18 868	8 973	63,7	24,6	11,7	55,4	27,3	12,3
10 – 49 werknemers	20 537	12 972	5 208	2 356	63,2	25,4	11,5	60,5	26,1	13,5
50 – 199 werknemer	3 933	2 526	890	517	64,2	22,6	13,1	62,5	23,0	14,4
200 en meer werknemers	1 238	775	277	185	62,6	22,4	14,9	63,6	21,5	14,9

Noot: regionale verdeling op basis van RSZ = op basis van proportionele verdeelsleutel van de werkgelegenheid over de regio's binnen de onderneming (exclusief ondernemingen zonder jobs)

Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB & RSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

Hoewel er bij de verdeling van de ondernemingen dus wel enkele vertekeningen op te merken zijn, vooral in de richting van een oververtegenwoordiging van Vlaamse bedrijven in een aantal sectoren, is dit voor de verdeling van de werknemers minder sterk uitgesproken (tabel 6). Dit is tevens een indicatie van het feit dat de oververtegenwoordiging van Vlaamse bedrijven vooral te situeren is bij de kleinere ondernemingen.

Het aandeel werknemers dat in het gewogen databestand van sociale balansen actief is in Vlaamse bedrijven komt neer op 62,3%. Dit is een iets groter aandeel dan de populatie werknemers in Vlaamse bedrijven volgens RSZ (60,2%). Niettemin is dit verschil duidelijk kleiner dan wat we vaststelden bij de ondernemingen. Het aandeel werknemers dat actief is in Waalse bedrijven bedraagt in onze sociale balansen 22,9% tegenover 24,0% op basis van de RSZ. De werknemers in Brusselse bedrijven zijn tot slot goed voor 14,8% in onze onderzoekspopulatie en 15,8% in de RSZ-bestanden. Bedrijfssectoren waar we nog een lichte oververtegenwoordiging zien van werknemers in Vlaamse bedrijven zijn de *vervoer en communicatie* (62,2% in de sociale balansen ten opzichte van 56,9% volgens RSZ), de *sector vastgoed en diensten aan bedrijven* (63,8% tegenover 59,9%) en de *collectieve, sociale en persoonlijke diensten* (52,1% tegenover 44,4%). Uiteraard zijn deze cijfers ook het gevolg van een oververtegenwoordiging van de Vlaamse bedrijven zelf in deze sectoren.

Tabel 6. Aantal en aandeel **werknemers** in de onderzoekspopulatie (sociale balansen) en aandeel ondernemingen in RSZ, naar gewest (proportionele verdeling), België, 2006

	Sociale Balans				Sociale Balans			RSZ		
	België (n)	VL (n)	WAL (n)	BRU (n)	VL (%)	WAL (%)	BRU (%)	VL (%)	WAL (%)	BRU (%)
Totaal aantal bedrijven	2 357 290	1 468 644	539 796	348 849	62,3	22,9	14,8	60,2	24,0	15,8
A-B Landbouw & visserij	14 228	11 439	2 517	272	80,4	17,7	1,9	77,0	21,5	1,4
C Winning van delfstoffen	3 324	552	2 709	63	16,6	81,5	1,9	13,9	84,6	1,5
D Industrie	548 147	398 386	120 004	29 757	72,7	21,9	5,4	70,7	23,5	5,8
E Energie & water	22 602	10 668	7 224	4 709	47,2	32,0	20,8	47,1	30,6	22,3
F Bouwnijverheid	170 962	108 357	49 002	13 603	63,4	28,7	8,0	61,5	30,0	8,5
G Handel & reparatie	405 643	247 462	102 235	55 945	61,0	25,2	13,8	60,4	25,5	14,1
H Hotels & restaurants	83 368	47 971	14 503	20 894	57,5	17,4	25,1	57,1	21,5	21,4
I Vervoer & communicatie	208 822	129 868	42 946	36 007	62,2	20,6	17,2	56,9	24,1	19,0
J Financiële instellingen	109 516	37 304	16 471	55 740	34,1	15,0	50,9	33,9	14,2	51,9
K Vastg. & dienst. bedrijven	399 951	254 976	68 836	76 139	63,8	17,2	19,0	59,9	18,8	21,3
N Gezond. & maatsch. dienst.	331 739	190 868	100 418	40 453	57,5	30,3	12,2	60,5	28,0	11,5
O Coll., soc. en pers. diensten	58 056	30 258	12 695	15 104	52,1	21,9	26,0	44,4	26,2	29,4
Onbekend	933	537	234	162	57,6	25,1	17,4	33,0	43,1	23,9
1 – 9 werknemers	311 454	198 328	76 766	36 360	63,7	24,6	11,7	59,1	28,3	12,6
10 – 49 werknemers	520 481	336 576	124 782	59 122	64,7	24,0	11,4	60,5	25,9	13,6
50 – 199 werknemer	413 991	264 614	92 204	57 173	63,9	22,3	13,8	62,6	22,8	14,6
200 en meer werknemers	1 111 364	669 126	246 043	196 195	60,2	22,1	17,7	59,5	21,8	18,6

Noot: regionale verdeling op basis van RSZ = op basis van proportionele verdeelsleutel van de werkgelegenheid over de regio's binnen de onderneming (exclusief ondernemingen zonder jobs)

Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB & RSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

4. Opleidingsindicatoren: eerste resultaten

In deze paragraaf geven we alvast een kijk op de belangrijkste resultaten van de analyses naar de opleidingsinspanningen van bedrijven op basis van de sociale balansen voor 2005 en 2006, voor België en de drie gewesten. We beperken ons hierbij vooralsnog tot de drie belangrijkste opleidingsindicatoren: het aandeel vormingsbedrijven, de opleidingsparticipatiegraad en de opleidingsinvestering uitgedrukt als percentage van de loonmassa.

1) Aandeel vormingsbedrijven

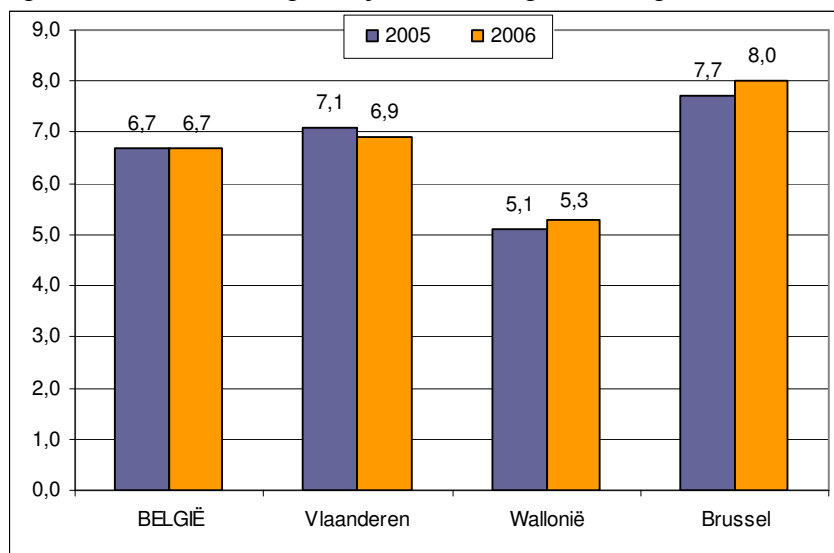
Als eerste opleidingsindicator beschouwen we het aandeel vormingsbedrijven. Deze indicator duidt op het percentage bedrijven, opgenomen in onze (gecorrigeerde) sociale balansbestanden, dat in het betreffende boekjaar opleiding voorzag aan haar werknemers. Hierbij gaat het enkel om formele opleidingsactiviteiten.

Van alle 102 382 Belgische bedrijven in ons bestand van 2006 gaf 6,7% aan dat zij in dat boekjaar een of meerdere formele vormingsactiviteiten verschaften aan hun werknemers (figuur 1). Concreet betekent dit dat deze bedrijven minstens één van de opleidingsrubrieken in de sociale balans invulden. Ten opzichte van 2005 is dit een status quo. Het aandeel vormingsbedrijven in Vlaanderen ligt iets hoger dan gemiddeld, hoewel hier wel een lichte daling te noteren viel tussen 2005 en 2006 van respectievelijk 7,1% naar 6,9%. Het Waals gewest scoort met een aandeel van 5,3% vormingsbedrijven in 2006 op deze indicator het laagst. Wel steeg de indicator ten opzichte van 2005 licht met 0,2 procentpunt.

Het hoogste aandeel vormingsbedrijven is terug te vinden in het Brussels gewest: 8,0%. Ook hier steeg het aandeel vormingsbedrijven (van 7,7% in 2005 naar 8,0% in 2006).

Figuur 1. Aandeel vormingsbedrijven (%) naar gewest, België, 2005-2006

Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB & RSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

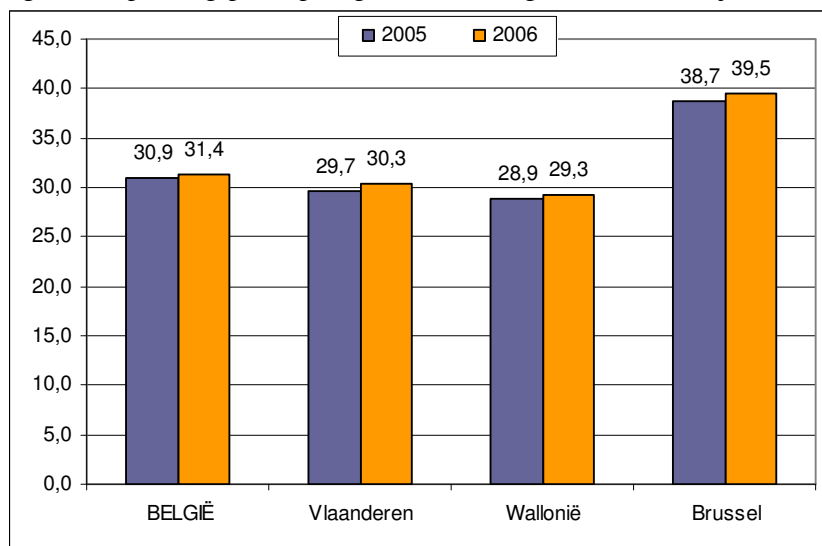
2) Opleidingsparticipatie

Een twee belangrijke indicator om de opleidingsinspanningen van bedrijven in kaart te brengen is de opleidingsparticipatie van werknemers, kortweg de participatiegraad. Deze duidt op het aandeel werknemers dat gedurende het boekjaar (formele) opleiding heeft gevolgd en wordt berekend als de verhouding tussen de som van het aantal werknemers dat in het betreffende jaar aan opleiding participeerde ten opzichte van het totaal aantal werknemers. In figuur 2 onderscheiden we de opleidingsparticipatiegraad berekend over alle bedrijven, dus zowel vormings- als niet-vormingsbedrijven. De som van het aantal werknemers in opleiding wordt hierbij dus gedeeld door het totaal aantal werknemers over alle bedrijven, of deze nu opleiding verschaften of niet.

In 2006 bedroeg de participatiegraad in België 31,4%. Ook hier noteren we op nationaal niveau nauwelijks een evolutie ten opzicht van een jaar eerder (30,9%). De participatiegraad in Vlaanderen en Wallonië lag in 2006 op ongeveer eenzelfde niveau: 30,3% in Vlaanderen en 29,3% in Wallonië. Beide gewesten gaan er eveneens licht op vooruit. De scores voor het Brussels gewest liggen duidelijk hoger dan gemiddeld: in 2006 werd voor de Brusselse bedrijven een participatiegraad behaald van 39,5%. Ongeveer vier op de tien werknemers in deze bedrijven volgde in dat boekjaar dus een of meerdere formele opleidingsactiviteiten. Ook in Brussel zien we een lichte stijging.

Wanneer we deze cijfers bekijken in het licht van de overheidsdoelstelling voor het behalen van een participatiegraad van 50% in 2010 (cf. Werkgelegenheidsconferentie van 2003) moeten we vaststellen dat dit doel – zeker op Vlaams en Waals niveau – nog veraf ligt.

Figuur 2. Opleidingsparticipatiegraad (%) naar gewest (alle bedrijven), België, 2006

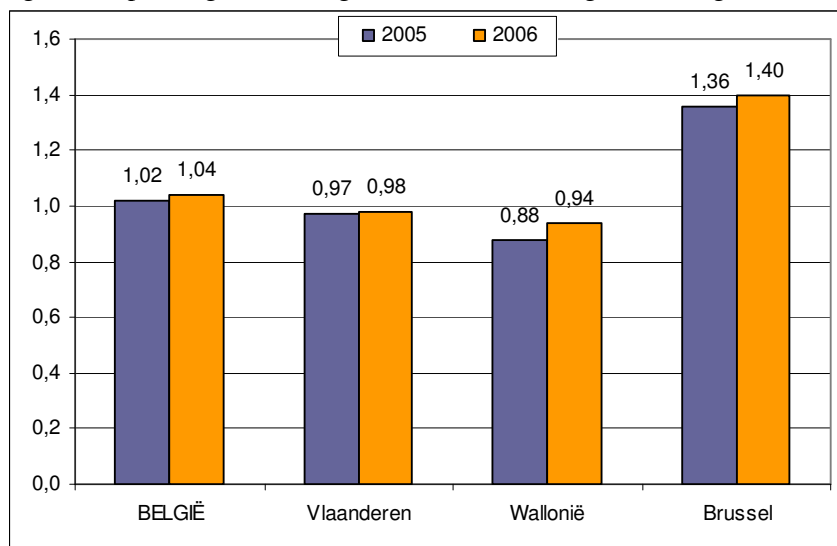
Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB & RSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

3) Opleidingsinvestering (in % loonmassa)

Een derde en laatste hoofdindicator die we hier kort behandelen is de financiële opleidingsindicator, waarbij de opleidingskosten die een bedrijf maakt afgemeten worden in verhouding tot de totale loonmassa. Voor de berekening van het gemiddelde opleidingsinvesteringsniveau worden alle opleidingskosten van de bedrijven gesommeerd en vervolgens gedeeld door de som van alle bruto loonkosten van de betreffende bedrijven, en vervolgens vermenigvuldigd met 100. Dit levert voor alle bedrijven – of althans voor die bedrijven die erin slaagden om deze kostenposten correct weer te geven – een gemiddeld opleidingsinvesteringsniveau op.

De federale doelstelling van een financiële opleidingsinvestering van 1,9% van de loonmassa (cf. interprofessioneel akkoord) ligt, zowel voor België als de drie gewesten, nog een heel eind verwijderd. In 2006 bedroegen de opleidingsinvesteringen over alle Belgische bedrijven heen 1,04% van de loonmassa (figuur 3). Vergeleken met 2005 werd voor deze indicator dus een lichte vooruitgang geboekt. In Vlaanderen werd in 2006 0,98% van de loonmassa besteed aan de opleiding van werknemers, wat eveneens neerkomt op een (minimale) stijging (+0,01 procentpunt). Vlaanderen ligt hierbij onder het Belgisch gemiddelde, wat eveneens geldt voor het Waals gewest (0,94%). De financiële opleidingsinvesteringen in Wallonië gingen er het sterkst op vooruit ten opzichte van 2005 (+0,06 procentpunten). De bedrijven in het Brussels gewest scoren met een aandeel van 1,40% van de loonmassa opnieuw hoger. Ook is dit opnieuw een stijging ten opzichte van 2005.

Figuur 3. Opleidingsinvestering (% loonmassa) naar gewest, België, 2006

Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB & RSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

Annex: regionalisering via meerderheidsverdeling versus proportionele verdeelsleutel

Naast een regionalisering aan de hand van een proportionele verdeelsleutel, op basis van de regionale verspreiding van de tewerkstelling in de bedrijven (dan wel de sectoren), werd eveneens de optie onderzocht om de sociale balansen te regionaliseren op basis van de zogenaamde ‘meerderheidsverdeling’. Het basiscriterium voor een dergelijke regionalisering is dat de gegevens van de sociale balansen niet proportioneel worden verdeeld over de gewesten, maar dat de volledige sociale balans van een bedrijf wordt toegekend aan het gewest waar het bedrijf het grootste aantal arbeidsplaatsen creëert. Voor een bedrijf dat volgens de werkgelegenheidscijfers van de RSZ slechts actief is in één regio is dit uiteraard deze ene regio. Voor een bedrijf dat in meerdere gewesten actief is kan – net zoals bij de proportionele verdeling – op basis van een koppeling van de sociale balansen met de gedecentraliseerde werkgelegenheidscijfers van de RSZ, een beeld worden verkregen van de regionale verdeling van de arbeidsplaatsen in dit bedrijf, en kennen we op die manier het gewest waar het bedrijf de meeste arbeidsplaatsen heeft. Voor de bedrijven die niet met succes gekoppeld konden worden zou de regionalisering kunnen gebeuren via het gewest waar de hoofdzetel van het bedrijf is gevestigd of – voor de bedrijven met niet-publieke sociale balansen – op basis van de regionale verdeelsleutels op elk van de rubrieken uit de sociale balans, die kunnen worden afgeleid uit de resultaten van de bedrijven die wel konden worden gekoppeld.

De methode van regionalisering aan de hand van de proportionele verdeling kreeg echter de voorkeur op de regionalisering via een meerderheidsverdeling. Nadeel van deze laatste is immers dat een verdeling volgens meerderheids criterium sterker onderhevig is aan vertekeningen. Aangezien de sociale balans van een bedrijf dat actief is in meerdere gewesten integraal wordt toegekend aan dat gewest

waar de meerderheid van haar werknemers is tewerkgesteld, worden de sociale balansgegevens van de werknemers uit dat bedrijf die tewerkgesteld zijn in een vestiging in een ander gewest, logischerwijze aan een ‘foute’ regio toegewezen. Dit in tegenstelling tot bij de proportionele verdeling waar de sociale balansgegevens van deze minderheid van werknemers wel (proportioneel) worden meegeteld voor de juiste regio en we dus nauwer aansluiten bij de eigenlijke structuur van de werkgelegenheid.

Voordeel van een meerderheidsverdeling zou anderzijds zijn dat we het bedrijf ‘als geheel’ kunnen blijven behouden terwijl we de sociale balansgegevens van een multiregionaal bedrijf met de proportionele verdeling als het ware opsplitsen volgens de regionale verdeling van haar tewerkstelling. Vooral voor de regionale berekening van het aandeel vormingsbedrijven betekent dit dat we een multiregionaal bedrijf slechts laten meetellen in een regio volgens het gewicht dat deze onderneming heeft (op basis van haar tewerkstelling in deze regio). Een vormingsbedrijf waar 50% van de werknemers in Vlaanderen actief is, zal bijgevolg slechts als ‘een half vormingsbedrijf’ worden meegeteld voor de berekening van het aandeel vormingsbedrijven in Vlaanderen.

Om de verschillen in onderzoekspopulatie en de resultaten op de opleidingsindicatoren te kunnen inschatten voor beide regionaliseringsmethoden geven we in onderstaande tabellen en figuren de belangrijkste resultaten weer. Op basis van tabel 7 stellen we vast dat de regionale verdeling van het aantal *ondernemingen* niet veel verschilt al naargelang de gebruikte regionaliseringsmethodiek. Zowel volgens de meerderheids- als volgens de proportionele verdeling bedraagt het aandeel Vlaamse bedrijven 63,6%. Het aandeel Waalse bedrijven ligt volgens de meerderheidsverdeling (24,9%) net iets hoger dan volgens de proportionele verdeling (24,7%). In Brussel is dit net omgekeerd (respectievelijk 11,5% en 11,7%).

Wanneer we de *werknemers* beschouwen blijken de verschillen groter. Volgens de proportionele verdeling zijn er in het Vlaams gewest verhoudingsgewijs iets minder werknemers actief dan volgens de meerderheidsverdeling (62,3% tegenover 63,3%). Hetzelfde geldt voor het Waals gewest (22,9% tegenover 23,8%). In het Brussels gewest keren de verhoudingen dan weer om. Volgens de proportionele verdeling zijn er in Brussel meer werknemers actief dan volgens de meerderheidsverdeling (14,8% tegenover 12,9%).

Tabel 7. Aantal en aandeel ondernemingen / werknemers in de sociale balansen, naar gewest volgens proportionele verdeling en meerderheidsverdeling, België, 2006

Ondernemingen	België (n)	Vlaanderen (%)	Wallonië (%)	Brussel (%)
Meerderheidsverdeling	102 382	63,6	24,9	11,5
Proportionele verdeling	102 382	63,6	24,7	11,7
Werknemers	België (n)	Vlaanderen (%)	Wallonië (%)	Brussel (%)
Meerderheidsverdeling	2 357 290	63,3	23,8	12,9
Proportionele verdeling	2 537 290	62,3	22,9	14,8

Bron: WSE-raming Sociale Balansen op basis van NBB & RSZ (Bewerking Steunpunt WSE)